

LBRIS

We know  
books

# CU CURU-N SUS

POVESTIRI ȘI BASME DESPRE  
ȚIGANII FIERARI ÎN COMUNISM

*Roxana Zanfir*

**smArt**  
**PUBLISHING**

## Cuprins

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| Cuvânt înainte .....                                         | 7   |
| Baba Tranca, vrăjătoarea.....                                | 11  |
| Moș Ristică.....                                             | 25  |
| Șazătoarea .....                                             | 47  |
| Hora.....                                                    | 71  |
| Ofu' neamului .....                                          | 77  |
| Alte basme și povestiri scurte .....                         | 85  |
| <i>Mamă, taie 'ața!</i> .....                                | 85  |
| <i>La văruit</i> .....                                       | 86  |
| <i>Licurici, licurici! Să-l mai văd pe Gogu o dată</i> ..... | 87  |
| <i>Nașu</i> .....                                            | 90  |
| <i>Să-L tai pe Dumnezeu</i> .....                            | 91  |
| <i>Mitropolitu'</i> .....                                    | 95  |
| Dicționar.....                                               | 97  |
| Arbore genealogic.....                                       | 103 |
| Contact autor .....                                          | 109 |

## Baba Tranca, vrăjătoarea

*Moș Crăciun, dacă ești bun,  
Adu-ne porc de Crăciun  
Cu ceapă și cu usturoi,  
Vino Moș Crăciun la noi  
Și cu o căruță mare de lemne  
Că avem tare nevoie de ele!  
Moș Crăciune...  
Moș Crăciune...*

Când aveam 11-12 ani, în clasa a 5-a, a 6-a, baba Tranca, țâganca, maica, voia ca vrăjătoria ei să i-o dea mami. Când cădea baba Tranca, când îi veneau bunele la ea și vorbea cu morții, cădea și mama. Cădeau mai mult toamna, dupe ce să culegeau viile, când să măreau nopțile; puteau să cadă pe oriunde, la orice oră, prin casă, prin obor, da' mai mult în casă, când sâmțau că le vine rău, să rătrăgeau la pat. Baba Tranca era femeie mare, cu brâu roșu pe burtă, prezentabilă... Niciodată

nu a purtat decât cămașă de pânză albă, cu model, și când da cu ea jos, da, de zăceai că s-a nenorocit!

Cădea și mama, când venea murgu' serii sitevea de tot, vorbea cu tine până nu mai înțelegeai ce spunea, până nu mai putea să vorbească, să puna la pat și să îndrevuia, de avea mâinile și picioarele ca blana de țapene, nu puteam să-i îndoi mâna, să-i desfac deștele sau să-i mut mâna; nu ne era frică, că ne învățasăm cu ea, și ea știa când o apucă și ne da din timp să mâncăm.

Într-o noapte, s-a sculat în cur, era căzută în pat, noi, copiii, lângă ea:

— Nicule!

— Ce, fa, mamă?

— Te duci în fundu' oborului și faci o groapă - mi-a dat o cârpă - și îngropi asta.

Prima dată, mi-a fost frică, de eram gata să-mi înghit limba, da' pe urmă m-am gândit: „Dacă moare mama...”. M-am dus, am făcut groapa mai tremurând, mai înghițând cu noduri și-am aruncat-o acolo. Când m-am dus în casă, ea să sculasă și pusasă pe Murgu și pe Nela să să culce. Era conștientă, în termen de două minute, cât mi-a luat mie să îngrop cârpa, nu mai era aia.

— Hai, mă, du-te și culcă-te colo, mi-a zâs și mie.

Toți copiii o păzam pe mama când cădea, nimeni nu dormea până nu-ș' revenea. Cânta, fluiera, da gură, să lua de păr, își da pumni numai în bot, să lovea de patu' cu bazin, vorbea cu ei, zăcea că îi bate pe ăia pe acolo. Baba Tranca își trimitea bunele la mama și mama nu voia să să facă vrăjitoare și le gonea, să certa cu ele.

Când plesnea lampa, rămâneam și fără lumină... Și din mijlocu' la toată aia:

— Nicule!

— E!

— Hai, du-te dincolo, la baba Tranca... că, dacă ajung io prima la ea, o omor. Du-te și zî-i să-mi dea izmă.

N-aveam ceas, da' știam că la miezul nopții să oprea difuzoru' din perete și, de multe ori, atunci sau mai târziu, ne trimitea dupe izmă. Câteodată, îmi era greu și o luam și pe soru-mea de mână cu mine, pe Nela, și prindeam curaj. De multe ori, ne duceam și-o găsam și pe baba Tranca căzută. Câteodată, plecam desculți și, pe la jumatea drumului, trebuia să trecem printr-o balță de noroi. Aveam noroc că ne făcuse baba Tranca flănere de lână și pantaloni de aba, să ne țâie de cald. Ba mi să mai părea câte un câine, mai câte o mogoaiă și-mi aduceam aminte de ce mă învățasă baba Tranca, să nu zbier sau să fug, să-mi fac cruce cu limba.

Odată, când m-a trimis mama la baba Tranca dupe izmă, ca să îmi fac curaj, am drăcuit în gând. M-am pomenit a doua zi cu baba Tranca:

— Mă, nu mai drăcui! Când vii la noi noaptea, nu mai drăcui, mai bine îți faci cruce cu limba. Orice ai face și orice ar fi, și orice ai vede', ca să ieși din panică, faci cruce cu limba în gură.

Odată, mi-a fost prea frică să mă duc să iau izmă și-am mințat-o pe mama că mă duc. Am ieșit afară și m-am pitulat cât știam io că e drumu' până la baba Tranca și m-am întors:

— Fa, mamă... fusăi și maica era culcată.

Ș-a revenit imediat din îndrevuială:

— Nu, mă minț', n-ai cum!

Am tras târâș vreo doi-trei ani de zăle până a găsit baba Tranca pe alta, pe una de la Oarca. Dupe ce a dat în primire ălia de la Oarca, n-a mai căzut mama, da' ră-măsasă ceantaună, o perioadă era cam pierdută.

Când cădea, baba Tranca cânta, fluiera, vorbea cu morții și cu bunele ei. Avea nouă bune, le zăcea fetele ei. Nu le pomenea niciodată când era trează, nu povestea de ce vedea sau ce-a făcut când cădea. Când să pune să le cânte și le spunea că le face toate plăcerile și le trăgea câte un cântec zăceai că e cea mai...

Toți nepoții îi dam ocol, care, pe scaun, care, lângă ea, în pat. Moș Lisandru sta la capu' ei, Florea, în pat, eu, pe scaun... Stam și ascultam la ea un'e vorbea. Să mai scula, să mai repeza să ia ceva. Moș Lisandru când vedea că nu să mai scoală:

— Fa, nu te mai scoli, fa!? Până când mai stai acolo?

Nu știați cât șade, o juma de oră, o oră, două... și moș Lisandru când voia să o scoale mai repede, mă lua și mă pune la picioarele ei:

— Stăi, bă, colea!

La interval de un sfert de oră, gata, să scula în cur, băga mâna în brâu, îmi da o cută de za'ar și 3 lei. Nu-i lipsau din brâu cuta sau banii.

Eu am crescut mai mult la ea și lu' Florea, lu' fiu-său, îi cam făcea plăcerile... Când venea Paștele sau la sărbători îi cumpăra bascheți, decât ieșăsără, pantaloni de

aba albaștri, cămașă albastră, ca de elev, și bască. Mă duceam și io la mama:

— Fa, mamă, ete așa, așa, am văzut și io... să îmi iei și mie o pereche de pantaloni...

— Uă! N-avem bani, du-te la baba Tranca.

Începeam să plâng, îmi luam batoza și plecam la baba Tranca. Cum intram pe ușă, mă sâmța:

— Mă, fi-ț-ar mustățele ale dracu'! Ce-ai?!

— Fa, maică, ete așa, așa...

— Dacă ai noroc astăz' să vină vreo femeie ca lumea la ghicit, îți iau pantaloni! Și adidași! Și cămașă.

Nu venea una; veneau două sau trei. Le auzai cum strigă la poartă:

— Tușă Trancooo!

— Daică Trancooo!

Le descânta imediat, să-l ia pe cutărită, să nu mai bea bărbatu-său, să n-o mai bată, să vadă dac-o lasă, dac-o țâne... Vrajăle le țânea în sticle de sticlă de un kil, legate cu ațe de diferite culori, ca să nu le încurce, în ele era apă și-un pai, vreuna să și îngălbena, că mai pune izmă și alte buruieni prin ele. Camera din fund, de la vale, era plină de sticle. Toată noaptea da cu paiu' și descânta: „Asta e a lu' Ionica, asta e a lu' Silvica...”.

La ai ei nu putea să facă, da' la alții putea să le facă rău, era periculoasă, știa să puie și cuțatu', te omora imediat.

Am auzât și io povești de unu', de Onea, la care prima nevastă i-a pus cuțatu' că să moară în zâua nunții. A venit zâua nunții și era să moară. S-au dus rudele lui la baba Tranca... a venit, i-a dat două palme, l-a băgat în